

PISM

POLSKI INSTYTUT SPRAW MIĘDZYNARODOWYCH
THE POLISH INSTITUTE OF INTERNATIONAL AFFAIRS

NR 4 (2202), 8 STYCZNIA 2021 © PISM

BIULETYN

Amerykańska inicjatywa Clean Network jako element rywalizacji z Chinami

Andrzej Dąbrowski

W obawie przed globalną dominacją Chin w obszarze technologii teleinformatycznych (ICT), w tym sieci telekomunikacyjnych wysokiej przepustowości 5G, oraz dostępem tego państwa do kolejnych rynków, w sierpniu ub.r. USA uruchomiły inicjatywę Clean Network (CN). Tworzona w jej ramach koalicja państw, instytucji i firm ma na celu niedopuszczenie do zdominowania gospodarek sojuszników USA przez chińskie technologie ICT. USA mogą w przyszłości uzależniać poziom współpracy z sojusznikami od stopnia nasycenia ich gospodarek i infrastruktury chińskimi technologiami.

W ramach [zaostrożania polityki celnej i handlowej wobec Chin](#) USA rozpoczęły działania na rzecz uniemożliwienia firmom z tego państwa dalszego wzmocnienia ich pozycji na amerykańskim rynku usług ICT. Głównym zamierzeniem jest uniemożliwienie chińskim podmiotom zdobycia pozycji podstawowego dostawcy technologii 5G, pozwalającej na przesyłanie danych drogą radiową z prędkościami kilkukrotnie większymi niż obecnie wykorzystywane sieci 4G (LTE+). Przełoży się to na rozwój nowych branż i produktów, stymulując wzrost gospodarczy. Stany Zjednoczone chcą w ten sposób zabezpieczyć się przed możliwym niepożądanym wpływem ChRL na ten element amerykańskiej infrastruktury krytycznej. Jeszcze w 2019 r. administracja Donalda Trumpa doprowadziła m.in. do umieszczenia Huawei na liście podmiotów objętych zakazem eksportu podzespołów elektronicznych z USA oraz zakazała budowy 5G z użyciem sprzętu tej firmy. W czerwcu ub.r. Federalna Komisja ds. Komunikacji (FCC) umieściła chińskie ZTE i Huawei na liście podmiotów zagrażających bezpieczeństwu USA. Uzasadniała tę decyzję związkami obu firm z Komunistyczną Partią Chin oraz wynikającym z chińskiego prawa obowiązkiem ich współpracy ze służbami specjalnymi ChRL. W efekcie przedsięwzięcia budujące w USA sieci 5G nie będą mogły przeznaczać środków federalnych na zakup sprzętu tych producentów.

Działania administracji uzyskały ponadpartyjne wsparcie w Kongresie. W połowie listopada ub.r. Izba Reprezentantów

przegłosowała ustawę Telecommunications Act, która ma pomóc sfinansować infrastrukturę 5G w USA kwotą 750 mln dol. Pod obrady Izby trafił również projekt ustawy Transatlantic Telecommunications Security Act, która ma skierować wsparcie finansowe w budowie sieci 5G do państw Inicjatywy Trójmorza (TSI).

5G bez Chin. W sierpniu 2020 r. sekretarz stanu Mike Pompeo ogłosił inicjatywę Clean Network. Rozszerza ona koncepcję programu „czystej ścieżki” (Clean Path), który miał za zadanie uszczelnić infrastrukturę ICT amerykańskich placówek dyplomatycznych. Ostatecznie na CN złożyło się sześć przekrojowych obszarów ICT oraz kwestia ochrony danych. Inicjatywa ma charakter deklaracji politycznych poszczególnych państw i firm, które do niej przystąpiły. Do tej pory deklaracje przestrzegania zasad CN wyraziły rządy m.in. Albanii, Brazylii, Bułgarii, Czech, Estonii, Indii, Izraela, Japonii, Polski i Słowacji. Wśród firm chcących wdrażać założenia CN znajdują się najwięksi dostawcy ICT z USA, Kanady, UE oraz państw Azji Wschodniej, tacy jak Orange, T-Mobile, Soft Bank. Mimo braku jasnej deklaracji w sprawie CN rząd Wielkiej Brytanii ogłosił, że zakaże rozwiązań Huawei w tworzeniu sieci 5G oraz pozbędzie się już istniejących instalacji tej firmy do 2027 r. Podobną decyzję podjęła Francja. Departament Stanu nie przedstawił planów sformalizowania współpracy z uczestnikami CN w postaci regularnych spotkań lub instytucjonalizacji.

Chińska wizja bezpiecznego 5G. W odpowiedzi na wyrażane przez kolejne podmioty zainteresowanie CN i w obawie przed utratą perspektywicznych rynków zbytu MSZ ChRL ogłosiło własną koncepcję współpracy na rzecz bezpieczeństwa 5G. Globalna Inicjatywa Bezpieczeństwa Danych (Global Initiative on Data Security, GIDS) stanowi zbiór deklaracji chińskiego rządu dotyczących m.in. bezpieczeństwa przechowywania i przetwarzania danych oraz zachowania łańcuchów dostaw komponentów ICT. Podobnie jak CN, GIDS jest otwarta na każde państwo oraz przedsiębiorstwo zainteresowane współpracą i przestrzeganiem tych norm. Zawarte w GIDS postulaty pokrywają się z zarzutami, jakie administracja Trumpa stawia wobec chińskich firm ICT i rządu ChRL, przypisując im dodatkowo kradzież własności intelektualnej amerykańskich przedsiębiorstw i ośrodków badawczych. W swoim przekazie ChRL wskazuje na USA jako państwo, które obawia się konkurencji Chin i uderza w interesy przedsiębiorstw z tego kraju, stosując presję polityczną.

Polityczny charakter deklaracji GIDS służy przede wszystkim ukazaniu Chin jako państwa promującego bezpieczeństwo i rynkowy charakter inwestycji ICT. Rząd ChRL stawia sobie za cel zaangażowanie możliwie dużej liczby państw do poparcia inicjatywy. Xi Jinping przekonywał do niej liderów G20 na ostatnim szczycie grupy oraz promował inicjatywę na spotkaniu państw Szanghajskiej Organizacji Współpracy, gdzie Chiny odgrywają dominującą rolę gospodarczo-polityczną. Do tej pory zainteresowanie udziałem w GIDS sygnalizowały Kazachstan, Laos, Pakistan, Syria oraz Rosja – państwa już powiązane z koncepcją tzw. [Cyfrowego Jedwabnego Szlaku](#).

Współpraca USA z sojusznikami. Warunkiem powodzenia CN będzie pozyskanie możliwie największej grupy państw i firm chcących zabezpieczyć swoją istniejącą i przyszłą infrastrukturę przed niepożądanymi wpływami Chin. USA chcą również pogłębienia współpracy międzynarodowej z organizacjami, w których odgrywają wiodącą rolę lub są z nimi silnie powiązane gospodarczo i politycznie (chodzi głównie o NATO oraz UE).

W 2019 r. UE zdecydowała o stworzeniu własnych rekomendacji dla 5G. Opublikowany przez Komisję Europejską raport o ryzykach (październik 2019 r.) oraz [propozycja instrumentów \(tzw. *toolbox*\) służących zagwarantowaniu bezpieczeństwa infrastruktury 5G w UE](#) (styczeń ub.r.) nie wskazują bezpośrednio na Chiny jako na zagrożenie. Przedstawiają jednak wyzwania płynące m.in. z uzależnienia rynku 5G od jednego dostawcy oraz z możliwego wpływu politycznego Chin na zachowania pochodzących z nich firm. Odnoszą się m.in. do tworzenia oprogramowania dla 5G w taki sposób, aby celowo

znajdowały się w nim luki pozwalające na skuteczne jego atakowanie i np. wykradanie danych. USA odebrały *toolbox* UE jako komplementarny z postulatami CN, mimo braku w dokumencie bezpośredniego odniesienia do roli Chin. Największy problem z perspektywy USA może stanowić postawa Niemiec, które będąc głównym rynkiem usług telekomunikacyjnych w UE, przez długi czas odżegnywały się od blokady chińskich firm 5G. Dopiero w końcu września ub.r. rząd Angeli Merkel zasygnalizował możliwość zablokowania Huawei, wstępnie decydując się na dopuszczenie tej firmy do realizacji części projektów 5G. Decyzja była podyktowana dotychczasowym zaangażowaniem Huawei na niemieckim rynku i koniecznością ewentualnego sfinansowania wymiany istniejącej infrastruktury.

Wnioski. Administracja prezydenta Joe Bidena będzie kontynuować działania na rzecz zabezpieczenia infrastruktury 5G w USA przed wpływami Chin oraz podtrzyma politykę wobec sojuszników w zakresie blokowania Chinom dostępu do ich rynków ICT. Jednocześnie będzie zainteresowana pogłębianiem współpracy międzynarodowej w tym zakresie.

Działania USA wynikają nie tylko z obaw o bezpieczeństwo, ale też z interesu gospodarczego. Dominacja tanich, chińskich technologii ICT na coraz większej liczbie wysoko rozwiniętych rynków już zaczęła podkopywać konkurencyjność amerykańskich przedsiębiorstw z tej branży.

W interesie Polski będzie aktywny udział w europejskiej i transatlantyckiej debacie nt. bezpieczeństwa sieci 5G i pozostałych ICT. Polska powinna postulować zachowanie najwyższych standardów bezpieczeństwa infrastruktury 5G, formułowanych na podstawie czytelnych kryteriów i z uwzględnieniem nie tylko rachunku ekonomicznego, ale przede wszystkim z naciskiem na zabezpieczenie przed niepożądaną ingerencją państw trzecich i zależnych od nich podmiotów. Istotnym elementem strategii wyboru dostawcy technologii 5G powinna stać się również dywersyfikacja, która utrudni wywieranie nacisku na Polskę przez ewentualny monopol jednego producenta. Dla Polski korzystne będzie uwzględnienie rekomendacji UE dotyczących przeciwdziałania monopolizacji tych usług w planowaniu rozwoju infrastruktury 5G.

W interesie państw TSI będzie koordynacja działań w obszarze wdrażania standardów 5G oraz wykorzystanie wsparcia USA w budowie bezpiecznej infrastruktury. Do tego celu TSI może posłużyć się dyskutowaną na ostatnim szczycie Inicjatywy koncepcją Środkowoeuropejskiej Rady ds. Cyfryzacji jako narzędziem konsultacji i wymiany dobrych praktyk.

BIULETYN PISM

Aneks

Tabela nr 1. Obszary działań w ramach inicjatywy Clean Network

Obszar programu	Cel	Przedmiot oddziaływania
Clean Carrier	Uniemożliwienie firmom z ChRL podłączenia z sieciami telekomunikacyjnymi USA	Dostawcy usług z USA i Chin
Clean Apps	Uniemożliwienie chińskim producentom wstępnego instalowania lub udostępniania do pobrania aplikacji	Producenci smartfonów z Chin i dostawcy aplikacji z USA
Clean Store	Usuwanie niezauważanych aplikacji ze sklepów online w USA	Chińskie aplikacje i amerykańskie sklepy z aplikacjami
Clean Cloud	Ochrona danych zapisanych w tzw. chmurze	Dostawcy usług z Chin
Clean Cable	Bezpieczeństwo teleinformatyczne kabli podmorskich	Huawei Marine
Clean Path	Uniemożliwienie stosowania niezauważanych urządzeń i rozwiązań w amerykańskich placówkach dyplomatycznych	Huawei, ZTE